

Sygn. akt VII U 195/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

po rozpoznaniu posiedzeniu niejawnym w dniu 4 października 2019 r. w Warszawie

sprawy U. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

o zwrot nienależnie pobranej renty rodzinnej

na skutek odwołania U. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. z dnia 18 grudnia 2018 r., znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

U. S. w dniu 23 stycznia 2019 r. złożyła odwołanie za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie. Odwołująca zaskarżyła decyzję organu rentowego z dnia 18 grudnia 2018 r., znak: (...), zgodnie z którą zawieszono jej prawo do renty rodzinnej za okres od dnia 1 października 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r. i zobowiązano do zwrotu pobranego świadczenia. Ubezpieczona podniosła, że urzędnik organu rentowego popełnił błąd, ponieważ nie poinformował jej o tym, że powinna złożyć wniosek o ustalenie prawa do emerytury. Odwołująca uznała, że w dniu złożenia wniosku o rentę rodzinną spełniała warunki do nabycia emerytury i nie było przeszkód do ubiegania się o prawo do emerytury. Ubezpieczona wskazała, że przy składaniu dokumentów poinformowała urzędnika o tym, że pracuje zawodowo i nadal zamierza pozostawać w zatrudnieniu (odwołanie z dnia 16 stycznia 2019 r. i pismo procesowe z dnia 13 marca 2019 r., k. 3 i 9 a. s.)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 13 lutego 2019 r. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Organ rentowy wskazał, że osiągnięty łączny przychód odwołującej za okres od dnia 1 października 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r. przekroczył kwotę graniczną dla 2017 r. i uzasadniał zawieszenie uzyskanego przez nią świadczenia rentowego w kwocie 6.888,00 złotych. Zdaniem ZUS dokonane rozstrzygnięcie wynika z Komunikatu Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 listopada 2017 r. w sprawie granicznych kwot przychodu dla 2017 r. stosowanych przy zawieszaniu albo zmniejszaniu emerytur i rent. Organ rentowy stwierdził, że pomimo osiągniętego wieku emerytalnego ubezpieczona na dzień wydania zaskarżonej decyzji 18 grudnia 2018 r. nie miała przyznanego prawa do emerytury, ponieważ nie złożyła wówczas przedmiotowego wniosku (odpowiedź na odwołanie z dnia 13 lutego 2019 r. i pismo procesowe z dnia 26 kwietnia 2019 r., k. 4 i 17 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. S. i U. S. (z domu N.) zawarli związek małżeński w dniu 15 sierpnia 1981 r. (odpis skrócony aktu małżeństwa, a. r.).

J. S. zmarł w dniu 19 czerwca 2012 r. (odpis skrócony aktu zgonu, a. r.)

Odwołująca w dniu 4 października 2017 r. złożyła wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. o przyznanie prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu J. S. (wniosek z dnia 4 października 2017 r., a. r.).

Po rozpoznaniu wniosku organ rentowy wydał decyzję z dnia 23 października 2017 r., znak: (...) zgodnie z którą przyznał odwołującej prawo do renty rodzinnej od dnia 1 października 2017 r. na stałe. Ustalono, że świadczenie rentowe będzie wypłacane na rzecz ubezpieczonej w kwocie 2.296,00 złotych miesięcznie (decyzja z dnia 23 października 2017 r., a. r.).

Ubezpieczona zatrudniona w Piekarnia (...) S.A. z siedzibą w K. uzyskała przychód w 2017 r. w kwotach 9.223,30 złotych za październik, 9.575,95 złotych za listopad oraz 9.482,62 złotych za grudzień (zaświadczenie z dnia 11 grudnia 2018 r., a. r.).

Na podstawie w/w informacji organ rentowy wydał kolejną decyzję z dnia 18 grudnia 2018 r., znak: (...) na podstawie której uznał, że odwołująca pobrała nienależnie rentę rodzinną za okres od dnia 1 października 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r. w kwocie 6.888,00 złotych. ZUS wskazał, że łączny przychód osiągnięty przez ubezpieczoną w tym okresie wyniósł 28.281,87 złotych i przekroczył wyższą kwotę graniczną ustaloną dla 2017 r. w wysokości 16.506,10 złotych, łącznie o kwotę 11.757,77 złotych (decyzja z dnia 18 grudnia 2018 r., a. r.).

Odwołująca w dniu 16 stycznia 2019 r. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. wniosek o przyznanie prawa do emerytury. W następstwie powyższego organ rentowy wydał decyzję z dnia 29 stycznia 2019 r., znak: (...) zgodnie z którą ubezpieczona została uprawniona do wnioskowanego świadczenia od dnia 1 stycznia 2019 r. (wniosek z dnia 16 stycznia 2019 r. i decyzja z dnia 29 stycznia 2019 r., k. 11-12 a. s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych. Zawarte dokumenty były wiarygodne i korelowały wzajemnie ze sobą. Jednocześnie służyły one w pełni za podstawę rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

W związku z tym Sąd pominął w całości wnioski dowodowe zawarte w piśmie procesowym odwołującej z dnia 13 marca 2019 r. Ubezpieczona wniosła

o zobowiązanie organu rentowego do przedstawienia aktów wewnętrznych dotyczących obowiązków i zasad procedowania swoich pracowników przy obsłudze wniosków składanych przez ubezpieczonych. W ocenie Sądu zażądanie tych dokumentów od ZUS dążyłoby jedynie do nieuzasadnionego przedłużenia toczącego się postępowania sądowego. Wobec zgłaszanych twierdzeń odwołującej w toku procesu wewnętrzne regulacje organu rentowego odnoszące się do swoich pracowników nie mają żadnego znaczenia

w kontekście zapadłego orzeczenia. Z pism procesowych ubezpieczonej wynika, że jej wolą było uzyskanie prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu. Wskazywała, że poinformowała urzędnika organu rentowego o zamiarze dalszego wykonywania obowiązków pracowniczych oraz, że osiągnęła wiek emerytalny. Urzędnik organu rentowego zachował się w sposób prawidłowy, bowiem poinformował odwołującą jakie dokumenty musi złożyć, aby uzyskać prawo do renty rodzinnej. Wynik sprawy toczącej się w postępowaniu administracyjnym jednoznacznie wskazuje, że pracownik ZUS dopełnił swoich obowiązków, ponieważ doszło do przyznania prawa ubezpieczonej do wnioskowanego świadczenia. Wniosek o dopuszczenie dowodu z przesłuchania w charakterze świadka pracownika organu rentowego również był niezasadny. Odwołująca dążyła do wykazania, że urzędnik ZUS wiedział o jej zatrudnieniu

i osiągnięciu wieku emerytalnego. Zdaniem Sądu nawet wykazanie tych okoliczności nie skutkowałoby zmianą decyzji organu rentowego. Należy zaznaczyć, że ubezpieczona domagała się jedynie uzyskania prawa do renty rodzinnej. Pracownik ZUS nie jest zobowiązany do pouczenia każdego interesanta o przysługującym mu prawie do wszystkich możliwych świadczeń, które oferuje system ubezpieczeń społecznych. Przesłuchanie ubezpieczonej w charakterze strony także było bezpodstawne. Jak wskazano powyżej, wynik niniejszego postępowania nie zależał od przebiegu procedury związanej ze składaniem wniosku o świadczenie. Z treści przytoczonego stanowiska ubezpieczonej wynika,

że nie miała interesu prawnego w składaniu wniosku o emeryturę, pomimo że twierdzi ona, że brak czynności w tej kwestii był nielogiczny. Na dzień składania wniosku o rentę rodzinną odwołująca wskazała bowiem, że jest zatrudniona i nadal zamierza pracować. W związku z tym w dniu 4 października 2017 r. jej celem z pewnością nie było uzyskanie prawa do emerytury.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, że zgromadzony materiał dowodowy w niniejszej sprawie był wystarczający do wydania rozstrzygnięcia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie U. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. z dnia 18 grudnia 2018 r., znak: (...), jako niezasadne, podlega oddaleniu.

Przedmiot decyzji wyznaczało zobowiązanie odwołującej przez organ rentowy do zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej za okres od dnia 1 października 2017 r. do dnia 31 stycznia 2018 r. w łącznej kwocie 6.888,00 złotych. W tej kwestii należało przytoczyć i rozważyć treść wynikającą z przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 z późn. zm.) zwanej dalej „ustawą”.

Zgodnie z art. 138 ust. 1 i 2 ustawy osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia uważa się:

- świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Stosownie zaś do treści art. 104 ust. 1 ustawy, prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 2 oraz z tytułu służby wymienionej w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy.

W myśl art. 104 ust. 2 i 6 ustawy, za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 1, uważa się zatrudnienie, służbę lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie pozarolniczej działalności, z uwzględnieniem ust. 3. Za przychód, o którym mowa w ust. 1, uważa się również kwoty pobranych zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego oraz wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, wypłacanego na podstawie przepisów Kodeksu pracy, i kwoty świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, zasiłku wyrównawczego i dodatku wyrównawczego.

W świetle art. 104 ust. 4 ustawy, przepisy 1, 1a i 2 stosuje się również do osób wyłączonych z obowiązku ubezpieczenia społecznego z tytułu ustalenia prawa do emerytury i renty lub wykonujących działalność niepodlegającą obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z uwagi na podleganie temu obowiązkowi z innego tytułu.

Na podstawie art. 104 ust. 7 i 8 ustawy, prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba, ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu w kwocie wyższej niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. W razie osiągnięcia przychodu w kwocie przekraczającej 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, nie wyżej jednak niż 130% tej kwoty, świadczenie ulega zmniejszeniu o

kwotę przekroczenia, nie większą jednak niż kwota maksymalnego zmniejszenia obowiązująca w dniu 31 grudnia 1998 r.

w wysokości:

- 24% kwoty bazowej obowiązującej przy ostatniej waloryzacji w 1998 r. - dla emerytury lub renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy;

- 18% kwoty bazowej, o której mowa w pkt 1 - dla renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy;

- 20,4% kwoty bazowej, o której mowa w pkt 1 - dla renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba.

Zaś w myśl art. 104 ust. 10 pkt 2 ustawy, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" w terminie do 14 roboczego dnia listopada - kwoty graniczne przychodu dla mijającego roku kalendarzowego.

W niniejszej sprawie zastosowanie znajdują również przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 1992 r.

w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty (Dz. U. z 1992 r. Nr 58, poz. 290 ze zm.) zwanego dalej „rozporządzeniem”.

Zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia organ rentowy ustala łączną kwotę dochodu osiągniętego przez emeryta lub rencistę w okresie ubiegłego roku kalendarzowego i porównuje go z sumą kwot obliczonych od kwoty bazowej dla kolejnych miesięcy tego roku kalendarzowego:

1) wskaźnikiem 60%, zwaną dalej "niższą kwotą graniczną dochodu",

2) wskaźnikiem 120%, zwaną dalej "wyższą kwotą graniczną dochodu".

W rozumieniu § 8 ust. 2 rozporządzenia, jeżeli łączna kwota dochodu osiągniętego przez emeryta lub rencistę w okresie ubiegłego roku kalendarzowego przekroczyła niższą kwotę graniczną, organ rentowy ustala, że:

1. dochód osiągnięty przez emeryta lub rencistę uzasadniał:

a) zmniejszenie świadczeń wypłaconych za okres ubiegłego roku kalendarzowego, jeżeli dochód nie przekroczył wyższej kwoty granicznej dochodu,

b) zawieszenie świadczeń wypłaconych za okres ubiegłego roku kalendarzowego, jeżeli dochód przekroczył wyższą kwotę graniczną dochodu,

2. kwotę różnicy między należną a wypłaconą kwotą świadczeń, która podlega zwrotowi.

Zgodnie z Komunikatem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 18 listopada 2016 r. w sprawie granicznych kwot przychodu dla lat 2016-2017 stosowanych przy zawieszeniu albo zmniejszaniu emerytur i rent (M. P.

z 2016 r., poz. 1130 i M. P. z 2017 r., poz. 1042) na podstawie art. 104 ust. 10 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza się, że kwoty graniczne przychodu dla 2016 i 2017 r. wynoszą odpowiednio:

1.34.054,40 złotych - co stanowi sumę kwot przychodu odpowiadających 70% przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w wysokości:

- 2.726,80 złotych - od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 29 lutego 2016 r.,

- 2.846,90 złotych - od dnia 1 marca 2016 r. do dnia 31 maja 2016 r.,

- 2.927,10 złotych – od dnia 1 czerwca 2016 r. do dnia 31 sierpnia 2016 r.,
 - 2.813,40 złotych - od dnia 1 września 2016 r. do dnia 30 listopada 2016 r.,
 - 2.838,60 złotych - od dnia 1 grudnia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2016 r.;
- 2.63.243,30 złotych - co stanowi sumę kwot przychodu odpowiadających 130% przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w wysokości:
- 5.064,00 złotych - od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 29 lutego 2016 r.,
 - 5.287,10 złotych - od dnia 1 marca 2016 r. do dnia 31 maja 2016 r.,
 - 5.436,00 złotych - od dnia 1 czerwca 2016 r. do dnia 31 sierpnia 2016 r.,
 - 5.224,80 złotych - od dnia 1 września 2016 r. do dnia 30 listopada 2016 r.,
 - 5.271,60 złotych - od dnia 1 grudnia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2016 r.;
- 3.35.522,10 złotych - co stanowi sumę kwot przychodu odpowiadających 70% przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w wysokości:
- 2.838,60 złotych - od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia 28 lutego 2017 r.,
 - 2.953,30 złotych - od dnia 1 marca 2017 r. do dnia 31 maja 2017 r.,
 - 3.047,50 złotych – od dnia 1 czerwca 2017 r. do dnia 31 sierpnia 2017 r.,
 - 2.954,50 złotych - od dnia 1 września 2017 r. do dnia 30 listopada 2017 r.,
 - 2.979,00 złotych - od dnia 1 grudnia 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r.;
- 4.65.969,10 złotych - co stanowi sumę kwot przychodu odpowiadających 130% przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w wysokości:
- 5.271,60 złotych - od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia 28 lutego 2017 r.,
 - 5.484,60 złotych - od dnia 1 marca 2017 r. do dnia 31 maja 2017 r.,
 - 5.659,70 złotych - od dnia 1 czerwca 2017 r. do dnia 31 sierpnia 2017 r.,
 - 5.486,90 złotych - od dnia 1 września 2017 r. do dnia 30 listopada 2017 r.,
 - 5.532,30 złotych - od dnia 1 grudnia 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r.

Ubezpieczona w odwołaniu od zaskarżonej decyzji oraz w pismach procesowych składanych w toku procesu nie składała zastrzeżeń do wyliczeń dokonanych przez organ rentowy. Odwołująca nie zakwestionowała również wysokości dochodu, który uzyskała z tytułu zatrudnienia w Piekarnia (...) S.A. z siedzibą w K.. Kwestie dotyczące zastosowania przepisów prawa materialnego przez organ rentowy nie były sporne pomiędzy stronami procesu. U. S. podnosiła jedynie, że wydanie zaskarżonej decyzji skutkowało popełnionym błędem przez pracownika organu rentowego. Tymczasem, jak wynika z oceny ustalonego stanu faktycznego, zarzuty ubezpieczonej podlegały oddaleniu. Sąd doszedł do przekonania, że ubezpieczona udała się do placówki organu rentowego, aby uzyskać prawo do renty rodzinnej. Jej celem nie było nabycie prawa do emerytury, bowiem w jednym z pism procesowych sama potwierdziła, stwierdziła, że pozostawała w zatrudnieniu i nadal zamierzała pracować. W takiej sytuacji ewentualnie uzyskane prawo do świadczenia emerytalnego w przypadku odwołującej podlegałoby zawieszeniu do momentu zakończenia pracy

z uwagi na wysokość osiągniętych przez nią dochodów. Jednak nie zważając na powyższe, należy przytoczyć znaną paremię prawniczą wywodzącą się z języka łacińskiego, która stanowi, że nieznajomość prawa szkodzi. Odwołująca nie może swojego zaniechania w postaci niewystąpienia

z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury usprawiedliwiać brakiem pouczenia ze strony pracownika ZUS odnoszącego się do możliwości złożenia przez nią wniosku o inne świadczenia. Przesłanki warunkujące możliwość uzyskania prawa do emerytury są powszechnie dostępne i zaliczają się do elementarnej wiedzy, którą powinny posiadać osoby wnioskujące o świadczenie z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Nadto należy podkreślić, że na organ rentowy nie jest nałożony obowiązek ustawowy obligatoryjnego informowania każdego obywatela o jego prawach związanych z nabyciem praw do poszczególnych świadczeń emerytalnych czy rentowych.

Na podstawie art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu,

z uwzględnieniem ust. 2. W niniejszej sprawie ubezpieczona złożyła wniosek

o przyznanie prawa do emerytury dopiero w dniu 16 stycznia 2019 r., a więc po dacie, w której otrzymała prawo do renty rodzinnej. Okoliczności zachodzące

w niniejszej sprawie nie dają podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji, która została wydana w sposób prawidłowy przez organ rentowy. Ubezpieczona nie udowodniła, że została wprowadzona w błąd, a jej linia obrony nie zasługuje na uwzględnienie.

W związku z tym Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

SSO Renata Gąsior

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć (...)